

Juhtkiri

Virumaa Teataja

Rakvere näitab end taas mängulise kreisilinnana, mis iseenesest on ju hea.

Kuusedemokraatia võit

Kuusetuka püstitamist Rakvere keskvaljakule võib pidada demokraatia hilinenud võiduks. Kümned keskpärased kuusepuud triumfeerivad ühe suure, ilusa ja elitaarse üle. Võttis aega mis võttis, kuid lõpuks ometi valitakse ka kuuskede seas ühe asemel kümned. Kuninga asemel parlament. Kas see on hea või halb – ilu on vaataja silmis.

Rakvere näitab end taas mängulise kreisilinnana, mis iseenesest on ju hea. Isegi Euroopa pealinn Brüssel on jõulukuusega vigureid teinud ning ühel aastal asendas seal puud hoopis installatsioon. Aga uuenduste vastu olevate inimeste lohutuseks nii palju, et ka traditsioonid muutuvad ajas ja ruumis. Näiteks ennevanasti pandi kuusk üldse tagurpidi lakke, alles hiljem hakati seda nurka püstitama.

Linnakodaniku seisukohalt jääb loota, et kuused keskvaljakul ka püsivad ning kaaskodanikud neid pimeduse varjus oma kodudesse laiali ei tassi.

Kindlasti tahavad paljud jääda traditsioonide juurde ning ei kujuta ühte maakonnakeskust ilma suure jõulupuuta kuidagi ette. Nad peavad

uuenduslikkust traditsioonide lõhkumiseks ja püüdeks iga hinnaga ajalukku minna. Neil on hirm, et kui asjad nii edasi arenevad, siis järsku järgmisel aastal ei panda püsti mitte kuuske, kuusetukka ega lubatud e-kuuskegi, vaid tuuakse kohale palm ja kutsutakse selle ümber tantsima kümme väikest neegrit.

Narvalastes tekitas hiljuti meelehäarmi linnavalitsuse otsus muuta igipõlist traditsiooni: selle asemel et soetada metskonnast või erametsaomanikult suur kuusk ja panna see Peetri platsile püsti, võtsid ametnikud nõuks kaunistada üks sellesama platsi veerel kasvavatest kohevatest kuuskedest. Narva linnavalitsus lähtus kokkuvõtteks. Nad leidsid, et pole kuigi mõistlik kulutada üle 10 000 euro ainult ühele kuuse vedamiseks, et kuu aja pärast puu tükkideks saagida ja ahju panna. Selle igati rohelise mõtteviisi vastu oli ka Narva linnvolikogu esimees, kes väitis, et väljakujunenud uusaastatava on lubamatu muuta, sest sellel on paratamatult negatiivne mõju narvalaste suhtumisele näärdesse.

Nii palju kui on inimesi, on ka arvamusi. Aga ikkagi on tore, et Rakveres püütakse ommoodi ja natuke kiiksuga ka jõulukuuseenduse vallas toimutada.

Repliik

Puute-tundmatu elu

AARNE MÄE

Üks laps nägi aknast õhtul ema-isa koju tulemas. Ta pani näpud aknaklaasile ja hakkas neid libistama, et pilti suuremaks kuvada, nagu ta teeb seda tavaliselt nutitelefoni või tahvelarvutiga.

Aga ema ja isa ei läinud suuremaks ega väiksemaks, astusid ikka omasoodu. Kõõgiaken ei ole päriselt ju puute-tundlik ekraan. Lapsel olid segi läinud tegelikkus ja näilisus, sest suurema osa oma ajast istub ta tehismaailmas ehk arvuti taga.

See, kuidas laps tahtis kojutulevat ema ja isa puute-tundmatu akna kaudu suuremaks teha, kõneleb meie aja probleemist. Me muutume üksteisele võõraks ja kaugemaks. Suhtleme meili ja skaibi teel nii koduste, sõprade kui ka kolleegidega, ehkki nad on meie kõrval, meie vaateväljas.

Aga mida me näeme ekraanil: GALERII. "Vaata pilte hirmsast õnnetusest Riias"; "Vaata, kuidas Läti leinab õnnetuseohvreid"... Ja siis me tekitame kliki.

Vastukaja

Virus Keemia Grupp soovib väärirda Virumaa USALDUST

Samal teemal: "Fosforiiti? Ei, tänan!" Virumaa Teataja 21. november 2013.

Teeda on tõsiasi, et Eestis leidub kulda – pruuni kulda ehk põlevkivi. Selle maavara uurin-gutega alustati juba 20. sajandi esimestel aastatel. Veidi vähem kui sajand tagasi, 16. novembril 1916, anti uuringute tulemusena Eesti põlevkivile nimetus kukersiit ning alustati selle tööstuslikku kasutamist. Praeguseks on põlevkivi kõige enam uuritud ja kasutatud ressurs. Samas leidub Eesti maapõues veel uurimata maavarasid.

Virus Keemia Grupp (VKG) andis kaks aastat tagasi avalikult teada oma soovist uurida Eesti fosforiidi kasutamise võimalikkust. Samas kinnitame, et uue tööstuse rajamist Lääne-Virumaa-le pole VKG kaalunud. Tunnistame, et fosforiidi uurimine on keeruline teema, mis nõuab arendaja, riigi ja kohalike võimude koostöös pikaajalist analüüsi ja kõige targemate lahenduste leidmist.

VKG-l puudub huvi petta ennast, riiki ja Virumaa inimesi. Fosforiidiuuringutega alustamise soovist teada andnuna jõudis meieni tagasi-side, kus peitub kaks olulist tõsiasja. Esiteks rõhutati, et põhjalikult tuleb uurida fosforiidi kasutamise kaasnevaid keskkonnamõjusid, ja teiseks peab olema selge, millist positiivset mõju avaldab projekt kogu Virumaale.

VKG on seni tellinud veemahtudele ja mõju-dele kolm hinnangut, mis näitavad, et vajalik vee kõrvaldamise maht on väiksem kui põlevkivi puhul. On teada, et paljud Kunda jõest ida pool asuvad puuraugud saavad tarbevee just fosforiidi- ehk ordoviitsiumi-kambriumi kihist. Tih-ti on selle kihi vesi norme ületavalt kõrge rauasaldusega.

Kõrgenenud rauasisaldus joogivees halvendab vee omadusi, ning kui see on üle 6 milligrammi liitri kohta, võib ka tervisele ohtlik olla. Vee kvaliteeti saaks tõsta, võttes kasutusele filtreid või sügavamad puuraugud, kuid selleks tuleb investeerida. VKG on valmis tegema teatud etapis põhjaliku tarbepuuraugude inventuuri. Samuti on ettevõtte valmis panustama veevarustuse kvaliteedi parandamisse.

Praegu ootame aga riigi ja kohalike võimude arvamust, millised täiendavad uuringud olek-

PRIIT ROHUMAA
VKG juhatuse esimees

Fosforiidiga seonduv pakitseb umbusust, mis tuleb info puudumisest.

sid vajalikud võimalike mõjude kohta lisainfo saamiseks.

Selgust, missugused on projekti positiivsed mõjud, saab eelkõige koostöös Virumaa inimestega. On ilmne, et esimene märgatav positiivne mõju on materiaalne.

Mõelgem, et kõrgeim Eesti õpetaja brutopalk 1273 eurot oli Mäetaguse vallas (ehk põlevkivi-vallas), samas kui madalaim – 721 eurot – just Rägavere vallas (ehk n-õ fosforiidivallas). Pole ka lihtne aimata, millises vallas rahvastik kasvab ja millises väheneb. Eestis kehtivad fosforiidi ressursitasud on üpris kõrgeid ja tonni kaevise pealt laekuks omavalitsusele kehtiva seaduse järgi 0,4 eurot ja riigile 2,6 eurot, mis tähendaks 70 miljonit eurot iga-aastast maksutulu. Vaadates riigi raskusi lastetoetuste ja õpetajate palkade tõstmisel, võib arvata, et 70 miljonit eurot maksutulu ei oleks riigieelarves liigne. Või peaksime ka meie uurima, investeerima ja maksma maksutulu Jordaanias ja USAs, nagu üks teine ettevõtte planeerib?

Olulise positiivse mõju annaksid ka sadad töökohad, mis kindlustaksid kohalike inimeste hoiatuse ja stabiilse sissetuleku aastakümneteks. VKG Ojamaa kaevanduses töötab ligi 450 töötajat keskmise brutopalgaga 1500 eurot kuus. Eesti keskmine palk oli aga käesoleva aasta teises kvartalis ligi 970 eurot.

Need on konkreetsed ja silmaga nähtavad positiivsed mõjud. Inimeste huvid ja eelistused peaksid aga olema eraldi teema. VKG aitab juba

praegu kaasa paljudele regioonis toimuvatele algatustele ning on valmis võtma täiendavaid kohustusi ja hea meelega ulatama käe uutele ettevõtjatele.

Täna oleme olukorras, kus paraku ei ole võimalik ilma puurimiseta saada uue üldgeoloogilise uurimistöökäigus lisainfot fosforiidi kohta. Seda põhjusel, et 20–30 aasta vanused puursüdamikud on kahjuks likvideeritud. Ilma selleta pole võimalik tõsiselt väita, et ohutu ja ökonoomne kaevandamine on teoreetiliselt võimalik.

Ainult uuringute käigus on võimalik vastata kerkivatele küsimustele.

Oleme veendunud, et probleemide lahenduseks ja VKG võetav kohustus aidata kaasa Rägavere piirkonna arengule, võiks olla kajastatud ühes hea tahte lepingus. Selliseid lepinguid on varem sõlminud Maidla vald ja Eesti Energia, samuti Sõmeru vald ja Kunda Nordic Tsement. Praegusel juhul on selline leping õigustatud juba uuringu etapis selleks, et kõik detailid oleksid täpsustatud, kirjalikult kokku lepitud ja kontrollitavad.

Kogu teema võtmeküsimus peitub usalduses. Fosforiidiga seonduv pakitseb umbusust, mis tuleb info puudumisest. Usaldus võiks aga tekkida teema uurimise, teineteise tundma õppimise ja kokkulepete sõlmimise ning täitmise käigus. VKG soovib teostada, et on aus ja usaldusväärne partner kogu Virumaale – selleks ongi meie tegemised ja algatused läbipaistvad ja avalikkusele näha.

Kiri

KAS KEEGI mäletab soome-poissi?

Minu isa vend Kalju Lilleoks tuli Soomest (oli üks soomepoistest) Eestisse tagasi 1944. aasta 19. augustil ja sama aasta septembris olevat miilitsad ta Rakvere lähedal maha lasknud.

Nagu jutud käisid, siis mitte üksnes tema, vaid oli ka teisi nõukogude võimu vastaseid, kes siis tapeti.

Andmeid selle kohta arhiivides ei ole – ei Rakveres ega ka Tallinnas.

Aga ehk veel keegi mäletab midagi sellest vanast asjast.

Kalju Lilleoks on eestistatud nimi (enne kandis ta nime Heinrich Piilmann).

Sündinud on Lilleoks 28. novembril 1922.

Kalju Lilleoks oli Soomes 1944. aastal Saksa sõjaväes raadiotehnik.

Kui keegi temast kuulnud on, midagi teab või mäletab, palun võtta ühendust Virumaa Teataja toimetusega.

Tiia Allika